

Thất Thập Cổ Lại Hi ?

Nguyễn Văn Độ

Nói về tuổi thọ của con người, các cụ chúng ta hồi xưa thường nói: thất thập cổ lai hi, có nghĩa là từ xưa tới nay, số người sống tới bảy mươi tuổi rất hiếm. Câu này còn có ngụ ý là: bảy mươi là tuổi sắp xuống lỗ rồi đây, và mỗi ngày sống thêm là một ân huệ (bonus), do đó không nên mưu đồ việc gì có tính cách trường cửu cho tồn thọ nữa! Theo tôi, ý nghĩ này rất đúng với thời gian và không gian của tổ tiên chúng ta sống. Vì đời sống nông thôn xưa kia, công việc đã nặng nhọc mà dinh dưỡng thường không đủ, thuốc men lại hiếm nên rất ít người sống trên sáu chục tuổi, nói chi tới bảy mươi. Ngược lại, ở đất Hoa Kỳ này, vì làm việc có giờ giấc và dinh dưỡng đầy đủ, thuốc men lại sẵn sàng nên tuổi thọ trung bình của người đàn ông, theo thống kê, là bảy mươi sáu tuổi. Như vậy một người ở tuổi bảy mươi còn có rất nhiều thời gian để sống. Trong Ái Hữu Công Chánh của chúng ta, một số Ái Hữu thọ tới cứu tuần, nhiều Ái Hữu khác đã quá bát tuần, và các Ái Hữu ở tuổi thất tuần thì rất nhiều; các Ái Hữu trẻ còn lại, tương lai cũng sẽ tiến tới tuổi này. Do đó vấn đề đặt ra là chúng ta sống những ngày còn lại như thế nào để được ung dung, tự tại an hưởng tuổi già?

Tại Hoa Kỳ, khi tôi nghỉ việc làm, thời gian đầu tôi có một cảm giác nhẹ nhàng như trút được gánh nặng, không phải dậy sớm, không còn cảnh lái xe hàng tiếng đồng hồ để tới sở làm, không còn những công tác phải làm đúng kỳ hạn nên tôi cảm thấy thoải mái như người trút được gánh nặng, thông dong, tự tại làm sao..! Nhưng chỉ ít lâu sau, cảm giác này không còn nữa, và thay vào đó là những ngày nhàn rỗi, trống vắng... Vốn là con người thích hoạt động, nên tôi không biết làm gì để tránh

vào chỗ trống. Điền viên ư? Công việc vườn tược không thích hợp với tôi, đặc biệt với cái nóng của Texas; Du lịch ư? đi nhiều cũng chán, và lại cần phải có tiền; thăm bạn bè ư? bạn bè không ở gần, và nếu ở gần thì tới lui nhiều cũng bất tiện; đọc sách ư, tốt đấy, song lựa được sách hay, gây được hứng thú và có lợi cho đầu óc, thì không phải dễ đọc! Cuối cùng tôi đã tạm tự đặt cho mình một chương trình hoạt động: tôi làm thiện nguyện cho hội Hồng Thập Tự, tập Tài Chi, đánh tennis và... đọc sách.

Thế rồi do tình cờ hay cơ duyên xếp đặt, tôi được biết ở Houston có hội Hán-Việt do Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh chủ trương. Hội Hán-Việt có chương trình dạy Hán/Việt văn cho những ai thích văn chương Việt-Nam, hoặc muốn có nền tảng chữ Hán để có cơ hội đọc được những áng văn chương Việt Nam viết bằng chữ Hán/Nôm. Tiến xa hơn, có thể nghiên cứu văn, triết, sử Trung Quốc hoặc đọc văn bạch thoại dùng trên báo chí/tiểu thuyết Trung Hoa... Hồi tôi còn nhỏ, trong những dịp nghỉ học về nhà, mỗi khi bố tôi có khách, tôi thường phải hầu trà cho bố tôi và khách của cụ. Bố tôi là một nhà nho, nên những bạn của bố tôi thường là những vị túc nho. Khách vừa vô nhà là tôi được bố gọi tới sai đun nước pha trà. Khi trà đã sẵn sàng, tôi trân trọng dâng lên mời các cụ dùng trà rồi chấp tay đứng bên cạnh để chờ bố tôi sai bảo thêm. Bố tôi và khách vừa nhấp nháp trà vừa nói chuyện hết sức tương đắc... Bắt đầu thường là chuyện thời thế như Trung Nhật Chiến Tranh, Thế Giới Chiến Tranh, rồi bình thơ Kim Vân Kiều, Nguyễn Khuyến, Cao Bá Quát hay Chinh Phụ Ngâm. Đôi khi các cụ trích dẫn thi phú, điển cố trong cổ văn Trung Hoa vv... Cũng nhân

trong những dịp này, tôi bắt đầu yêu văn chương Việt Nam và nhận thấy sự quan hệ giữa Văn Chương Việt Nam và Văn chương Trung Hoa nên tôi nuôi mộng được học Hán văn để tìm hiểu thêm về Văn chương Trung Hoa. Một thời gian sau, vì ảnh hưởng của Đệ Nhị Thế Chiến, tôi phải nghỉ học ở trường tỉnh để về quê. Trong dịp này, ông thầy học của bố tôi cũng trở về quê, sau nhiều năm đi dạy học xa để kiếm ăn. Bố tôi liền cho tôi đi học chữ Hán với ông thầy học của bố tôi. Tôi học với cụ được hơn một năm thì cụ mất. Tôi phải thú thật, vì lúc đó tôi còn nhỏ nên tôi chẳng lãnh hội được bao nhiêu ngoài phần tu thân và tề gia!

Sang tới đất Mỹ, vì sự lo lắng du nhập vào cuộc sống mới và bận rộn với công việc sinh sống nên tôi chẳng bao giờ nghĩ còn có dịp dùng lại sở học chữ Hán nữa, vì hầu hết tài liệu kỹ thuật hay văn học nghệ thuật tôi đọc đều bằng Anh ngữ, Pháp ngữ hay Việt ngữ. Đối với tôi, đây có lẽ là một dịp tốt để có cơ hội học lại chữ Hán mà trước đây tôi hằng ao ước. Như qua 2000 năm lịch sử Việt Nam đã chứng minh, Trung Quốc và Việt Nam đã có những liên quan về địa lý, chính trị và văn hóa. Đặc biệt hơn, Trung Quốc hiện đang đóng một vai trò quan trọng trên nhiều lãnh vực trong thế kỷ thứ 21 này. Những lý do trên khiến tôi muốn tiếp tục học chữ Hán để nghiên cứu tìm hiểu thêm. Điều phân vân là ở tuổi trên bảy mươi, đi học chữ Hán có thực tế không? Tôi nhớ lại khi học chữ Hán, sách Luận Ngữ có chép lại lời Đức Khổng Tử nói về sự học tập của mình như sau:..., Lục thập nhi nhĩ thuận, Thất thập nhi tòng tâm sở dục, bát du củ, có nghĩa là:., Lúc sáu mươi tuổi, vì đã nghe nhiều, hiểu nhiều cho nên dù có nghe những chuyện trái tai cũng chẳng sao, và tới bảy mươi tuổi thì có thể làm những điều mình ham muốn miễn là hợp với đạo lý. Như vậy

học chữ Hán, đối với tôi là một điều tốt (nếu làm được) song song với những sở dục khác. Trong lúc còn phân vân, có nên học chữ Hán hay không? thì anh Lê Phát Tân là bạn đồng học với tôi ở bên Pháp, gọi điện thoại thăm tôi; anh Tân cho biết anh đang học chữ Hán, và anh thấy rất thích thú... Chính cuộc điện đàm với anh Tân đã giúp tôi quyết định: hãy thử học chữ Hán một thời gian xem sao, nếu không kham nổi thì tính chuyện khác. Thế rồi tháng sáu năm 2002 tôi ghi danh theo học lớp Hán Văn của hội Hán Việt.

Tới đây tưởng cũng nên có vài lời về Hán Văn. Lớp Hán-Văn do Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh chủ trương với mục đích bảo toàn văn hóa Việt Nam. Lớp học hoàn toàn miễn phí. Ban Giảng huấn lớp Hán Văn gồm hai giáo sư chính: Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh phụ trách dạy Văn Ngôn (hay Cổ Văn) Trung Hoa và Văn chương Việt Nam, Giáo sư Tiên Sung Kỳ phụ trách dạy Văn ngôn và Bạch Thoại. Ngoài ra còn có những lớp phụ để giúp thêm cho những người mới học. Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh là một Bác Sĩ y khoa và là một học giả uyên thâm. Bác sĩ Chinh đã từng dạy nhiều năm tại Đại học Y Khoa Sài Gòn, Huế và Minh Đức trước khi sang sinh sống tại Hoa-Kỳ năm 1990. Bác Sĩ Chinh năm nay đã bảy mươi tám tuổi nhưng có một trí nhớ siêu phàm, một nếp sống rất giản dị và có một chương trình làm việc đáng phục, tự lực, tự túc, nghiên cứu biên soạn tự điển. Năm 2000, Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh đã xuất bản cuốn Từ Điển Nhân Danh, Địa Danh & Tác Phẩm Văn Học Nghệ Thuật Trung Quốc. Quyển Từ điển này là một tài liệu quý giá, mở đường cho những ai muốn tìm hiểu thêm về nhân danh, địa danh Trung Hoa trong những sách báo viết bằng Anh, Pháp, Đức..., mà vẫn giữ được danh xưng Việt Nam quen thuộc. Hơn thế nữa, cuốn Từ Điển này còn là một tác phẩm văn

chương trong đó có dẫn chứng, đối chiếu nguyên văn cùng bản dịch thi văn của các danh nhân kim cổ ghi trong Từ Điển. Hiện nay Bác Sĩ Chinh đang hoàn chỉnh ấn bản thứ hai cho cuốn Từ Điển trên. Ấn bản thứ hai này, theo lời Bác Sĩ Chinh sẽ hoàn bị hơn, nhiều tài liệu hơn và dự trù sẽ xuất bản vào năm 2005. Giáo sư Tiên Sung Kỳ, rất thông thạo về ngôn ngữ và văn hoá Trung Hoa; ông chuyên nghiên cứu về các vấn đề Kinh tế, Chính trị và thời sự của Trung Hoa. Giáo sư Tiên Sung Kỳ đã viết nhiều đề tài về Trung Hoa đăng tải trên báo chí Việt ngữ. Hiện nay Giáo sư Kỳ đang cộng tác với báo Con Ong và một số báo khác xuất bản tại Hoa Kỳ.

Ai đã học chữ Hán cũng đều nhận thấy, chữ Hán là một thứ chữ khó học: Khó nhớ vì có quá nhiều chữ (điều này lại càng quan trọng đối với những người lớn tuổi thường bị dễ quên); cách cấu tạo chữ không theo mẫu tự La-Tinh nên khó nhận mặt chữ vì có những chữ rất nhiều nét; khó phân biệt vì có nhiều chữ viết gần giống nhau; vì nhiều nét nên khi viết thường bị bỏ sót. Tuy vậy, với phương pháp tiệm tiến, học từng chữ một, từ dễ tới khó, nhất là chịu khó tập đọc, tập viết và thường xuyên học tập thì sẽ khắc phục được những khó khăn trên. Điều may mắn là hiện nay chúng ta đang ở thế kỷ 21, thế kỷ của Tin Tức (information), nên trên mạng lưới (internet) có nhiều nhu liệu giúp cho việc tra cứu và dạy chữ Hán theo phương pháp tự học. Mặt khác, sách Hán/Việt khá đầy đủ nên việc học chữ Hán cũng dễ dàng hơn.

Khi học, tôi đã dùng các phương tiện sẵn có để học tập nên tôi thấy việc học cũng có thể kham nổi và cảm thấy thời gian đi rất mau. Đức Khổng Tử cũng đã nói: Học nhi thời tập chi, bất diệc duyệt hồ! nghĩa là học mà luôn luôn tập dượt thì đó chẳng phải là một niềm vui hay sao? Quả vậy, mặc dầu bận rộn, tôi luôn cảm thấy một niềm vui trong việc học tập. Sau gần hai năm học chữ Hán, nhờ vào sự chỉ dẫn tận tâm của ban giảng huấn, và sự chuyên cần, tôi tạm đã có thể:

- Đọc được một số sách, báo, tiểu thuyết Trung Hoa,

- Đọc được nguyên bản Hán Văn Chinh Phụ Ngâm của thi sĩ Đặng Trần Côn, cùng những thi phẩm khác của một số danh nhân kim cổ; tôi tự biết sự hiểu biết còn nông cạn vì chưa thấu triệt được ngữ pháp của ngôn ngữ Trung Hoa, song đã lấy làm thích thú..!

Khi ở bậc trung học tôi rất thích Việt văn, song cũng như các học sinh khác, tôi chỉ biết Chinh Phụ Ngâm qua bản diễn nôm song thất lục bát của bà Đoàn Thị Điểm cũng như chỉ biết bản dịch Tì Bà Hành của Phan Huy Vịnh. Nay nhân học lớp Hán/Việt văn tôi được đọc nguyên bản Chinh Phụ Ngâm thể trường đoản cú của thi sĩ Đặng Trần Côn, song song với bản diễn nôm của bà Đoàn Thị Điểm, tôi mới thấy giá trị tuyệt vời của nguyên tác và thiên tài của tác giả Đặng Trần Côn, đúng như các vị học giả tiền bối ca tụng: Bản diễn nôm rất hay song vẫn chưa diễn tả được hết ý của nguyên tác.

Để kết luận, tôi có nhận xét như sau: Sự tiến triển của Khoa học, đã nâng tuổi thọ của con người lên rất cao, không phải chỉ tới mức bảy mươi, tám mươi hay chín mươi mà còn có thể xa hơn nữa. Nói một cách khác, để tiếp tục vui sống, di dưỡng tuổi già, chúng ta nên có một chương trình hành động thích hợp với ý muốn của chúng ta. Điều cần là hành động phải tạo được sự cân bằng giữa một thân thể khoẻ mạnh và một tinh thần minh mẫn, và nếu có thể, hữu ích. Biết bao nhiêu danh nhân đã nổi danh ở tuổi cao niên. Đây là một mẫu người thất thập: Bác Sĩ Hoàng Xuân Chinh, bảy mươi tám tuổi, chiều chiều đẩy xe lăn cho người vợ tật nguyền đi hóng mát, nhưng vẫn hăng say biên soạn Từ Điển và còn hy sinh đem cái sở học ra chỉ dạy người khác với mục đích duy nhất là để bảo toàn văn hóa dân tộc, cuộc sống như thế thật cao quý biết bao!

Mùa Xuân năm 2004